

СТАНОВИЩЕ

От Проф. д-р Йоланда Зографова, Институт за изследване на населението и човека-
Българска академия на науките

По процедура за присъждане на образователна и научна степен “доктор” в област на
висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално
направление: 3.2 Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова
психология“

На докторант Евангелия Петрос Ниароу с тема на дисертацията „УДОВЛЕТВОРЕНОСТ ОТ
РАБОТАТА, САМОЧУВСТВИЕ И КОПИНГ-СТРАТЕГИИ ПРИ УЧИТЕЛИ ОТ ДЕТСКИ ГРАДИНИ“

Представеният труд е посветен на високо значима област в педагогическата
психология, засягаща най-чувствителни феномени в сферата на ранното образование и
възпитание на децата във връзка с удовлетвореността, самочувствието и копинг-
стратегии за справяне сред предучилищните педагози. Структурата на дисертацията е
класическа – теоретична част, постановка на изследването и емпирични резултати и
обсъждане на резултатите, изводи и заключение. В обем от 187 страници са включени
110 литературни източници – на гръцки и на международни автори.

Целта на дисертационната работа е да анализира връзката между нивата на
професионално изтощение и удовлетворение от работата на учителите в предучилищна
възраст след периода на икономическа криза. В смисъла на фактори от околната среда,
в това изследване, са включени характеристиките на работата на училищно ниво и
образователната политика, които са определени с решение на Министерството на
образованието на Република Гърция.

Детайлно е представена социалноикономическата среда в която се развиват гръцките
предучилищни заведения и в която работят учителите. На базата на анализа на общия
контекст в страната и на прегледа на литературата са очертани основни проблеми като
личностни характеристики, влияещи на професионалната удовлетвореност на учителя в
детската градина, основни социални, професионални, икономически и политически
фактори, влияещи на изтощението сред учителите и на тяхната удовлетвореност от
професионалната им дейност, както и тяхната роля за предизвикване на стрес сред

предучилищни учители. Отделено е значително място на проблема за бърнаута на детските учители като са и специфицирани конкретни характеристики на това състояние при тази група в Гърция. Представени са изследвания по проблематиката, както и изследванията в сферата на удовлетвореност от работата. Докторантката демонстрира компетентност в дискутираната сфера и показва добро познаване и на реалните проблеми в социалната практика на детските учители.

Във втората част е представено емпиричното изследване с цел, хипотези, методи и резултати. Докторантката си поставя като цел на изследването си да проучи връзката между степен на самоуважение/по-скоро става дума за самочувствие/, удовлетвореност от работата и избор на копинг- стратегии за справяне сред детските учители в гръцки детски градини. Търсени са и ефектите на различни демографските фактори

Бележките ми относно тази част са следните

- Хипотезите са формулирани много общо – би трябвало поне да се посочва очакваната посока на връзката между включените променливи на основата на литературния преглед;

- Не става ясно защо в самото емпирично изследване не е включено измерване на реалния бърнаут сред учителите и след това да се потърси връзка с копинг стратегиите, при положение, че на тази проблематика е обърнато най-широко внимание в теоретичната част. През удовлетвореността изводите могат да бъдат косвени, но остават без измерване в самото изследване.

Използваните методи са в съкратени версии и адаптирани според гръцката извадка, с проверена надеждност, която е много добра. Това е принос на докторантката Ниароу. Измервани са нивото на професионална удовлетвореност чрез Въпросника за удовлетвореност на Минесота – MSQ (кратка форма) на Weiss et al. (1967), (COPE) на Carver et al. (1989) - въпросник върху широк набор от стратегии за справяне и скалата за самоуважение на Rosenberg, (1991).

Проведени са релевантни статистически анализи и резултатите са интересни особено в сферата на влиянието на демографските характеристики. Измерваните влияния на редица фактори от социалнодемографски характер са важни, доколкото се очертават тенденции при какви групи как се повлияват стратегиите за справяне в предучилищната

среда. За съжаление основните хипотези не се потвърждават и не са подкрепени основни взаимовръзки между променливите.

Бих посочила в тази връзка, че вероятно ако беше проведено пилотно изследване с тези въпросници би могло да се предвиди как се посрещат от респондентите, за да се коригират, съкратят поне в някои техни части, за да се постигне по-пълна картина. И както посочих по-горе, допълването на картината с данни за степените на професионално изтощение би подпомогнало и конкретизирането на статистически надеждни взаимовръзки.

Авторефератът общо отговаря на дисертационното съдържание. Докторантката има 4 публикации на английски език Освен това при Евангелия Ниароу е очевиден траен професионалният интерес към сферата на предучилищната работа и като учител, което съвпада с насочеността и темата на дисертацията.

Относно приносите, смятам, че се очертават като такива 1-ви, 2-ри, 3-ти и първата част от 5ти принос. Останалите констатира резултати от изследването, които не би могло да се тълкуват директно като приноси.

В заключение, независимо от бележките и препоръките, в дисертационният труд са постигнати сериозни теоретико-концептуални очертания на значима проблемна и социално практическа област, и е проведено експлоративно изследване, което може да бъде добра основа и за бъдещи разработки. Ценни са параграфите, които описват и анализират цялостния социален контекст на работата и живота на предучилищните учители, развитието на политиката в тази сфера в Гърция. На базата на тези изводи препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди научната и образователна степен „доктор“ на Евангелия Ниароу.

28.10.2023г.

Проф. Йоланда Зографова

STATEMENT

From Prof. Yolanda Konstantinova Zografova-Draganova, PhD, Institute for

Population and Human Research, Bulgarian Academy of Sciences,

for the acquisition of the scientific and educational degree "Doctor" - Area of higher education: 2. Social, Economic and Legal Sciences, Professional field: 3.2 Psychology, Specialty: "Educational and developmental psychology" ,

by doctoral student Evangelia Petros Niarou with dissertation topic "JOB SATISFACTION, SELF-ESTEEM AND COPING STRATEGIES AMONG KINDERGARTEN TEACHERS"

The presented work is dedicated to a highly significant field of the pedagogical psychology, covering the most sensitive phenomena in the field of early education and upbringing of children in relation to satisfaction, self-esteem and coping strategies among preschool teachers. The structure of the dissertation is classic - theoretical part, presentation of the research and empirical results and discussion of the results, conclusions. In a volume of 187 pages, 110 literary sources are included - from Greek and international authors.

The aim of the dissertation work is to analyze the relationship between the levels of professional burnout and job satisfaction of preschool teachers after the period of economic crisis. In the sense of environmental factors, in this study, the characteristics of work at the school level and the educational policy, which are determined by a decision of the Ministry of Education of the Republic of Greece, are included.

The socio-economic environment in which Greek preschools develop and in which teachers work, is presented in detail. Based on the analysis of the general context in the country and the review of the literature, main problems such as personal characteristics affecting the professional satisfaction of the kindergarten teacher, social, professional, economic and political factors affecting the exhaustion among teachers and their satisfaction with their professional activity, as well as their role in causing stress among preschool teachers are analyzed. Considerable attention is devoted to the problem of burnout of children's teachers, and specific characteristics of this condition are also specified for this group in Greece. Research on the issue is presented, as well as research in the field of job satisfaction. The

doctoral student demonstrates competence in the discussed field and shows a good knowledge of the real problems in the social practice of children's teachers.

In the second part, the empirical research is presented with the aim, hypotheses, methods and results. The doctoral student sets herself the goal of her research to study the relationship between the degree of self-esteem, job satisfaction and the choice of coping strategies among preschool teachers in Greek kindergartens. The effects of various demographic factors were also sought.

My notes on this part are as follows:

- The hypotheses are formulated very generally – it should at least indicate the expected direction of the relationship between the included variables based on the literature review;
- It is not clear why the empirical research itself did not include a measurement of real burnout among teachers and then look for a connection with coping strategies, given that this issue has been given the widest attention in the theoretical part. Through satisfaction, inferences can be indirect but remain unmeasured in the study itself.

The methods used in the research are in shortened versions and adapted according to the Greek sample, with tested reliability, which is high. This is a contribution by PhD student Niarou. Three methodologies are used - occupational satisfaction is measured with the Minnesota Satisfaction Questionnaire – MSQ (short form) by Weiss et al. (1967), coping strategies are investigated with (COPE) of Carver et al. (1989) questionnaire, and self-esteem - with Rosenberg Self-Esteem Scale, (1991).

Relevant statistical analyzes have been conducted and the results are interesting especially in the sphere of the influence of demographic characteristics. The measured influences of a number of sociodemographic factors are important insofar as trends are outlined in which groups of teachers, how coping strategies are affected in the preschool environment. Unfortunately, the main hypotheses are not confirmed and no main interrelationships between the variables are supported.

I would point out in this regard that probably if a pilot study were conducted with these questionnaires it would be possible to foresee how they are understood by the respondents in order to correct, shorten at least some of their parts to achieve a more complete picture.

And as I pointed out above, supplementing the picture with data on burnout rates would also help the finding of statistically reliable relationships.

The abstract generally corresponds to the dissertation content. The Phd student has 4 publications in English. In addition, Evangelia Niarou has an obvious and lasting professional interest in the field of preschool work and as a teacher , which coincides with the focus and topic of the dissertation.

Regarding contributions, I accept that the 1st, 2nd, 3rd and the first part of the 5th contribution stand out as such. The rest are the empirical findings from the study that could not be directly interpreted as contributions.

In conclusion, regardless of the notes and recommendations, serious theoretical-conceptual outlines of a significant problematic and socially practical area have been achieved in the dissertation work. The exploratory research has been conducted, which can be a good basis for future developments. The paragraphs that describe and analyze the overall social context of the work and life of preschool teachers, the development of the policy in this area in Greece are valuable. On the basis of these conclusions, I recommend to the esteemed Scientific Jury to award the scientific and educational degree "Doctor" to Evangelia Niarou.

28.10.2023

Prof. Yolanda Zografova